

DECIZIE

25 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători:

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

examinând recursurile declarate de Societatea Comercială „Comsales Grup” Societate cu Răspundere Limitată, prin intermediul avocatului Igor Topală și Societatea pe Acțiuni de Selecție și Hibrizarea Păsărilor „Floreni”, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „Comsales Grup” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății pe Acțiuni de Selecție și Hibrizarea Păsărilor „Floreni” cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La data de 30 octombrie 2014, SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni de Selecție și Hibrizarea Păsărilor „Floreni” (denumirea prescurtată „Floreni” SA) solicitând încasarea penalității în mărime de 28914 lei, calculată conform clauzei contractuale din pct. 6.1. al contractului nr.02/03-13 din 18 martie 2013, a dobânzii de întârziere în mărime de 13166 lei, calculată în baza art. 619 Cod civil și încasarea cheltuielilor de judecată, constituite din taxa de stat în mărime de 1262 lei și cheltuielile de asistență juridică.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la data de 18 martie 2013, SC „Comsales Grup” SRL a încheiat cu „Floreni” SA contractul nr. 02/03-13, conform căruia SC „Comsales Grup” SRL, ca antreprenor, s-a obligat să confecționeze un cântar electronic la comanda pârâtului „Floreni” SA, ca client. Ultimul s-a obligat să recepționeze lucrarea și să achite costul acesteia.

Menționează că, costul total al lucrării a constituit suma de 9900 euro convertiți în valută națională, adică 158322 lei.

Susține că, conform pct. 2.3 al contractului a fost stabilit un grafic de achitare a sumei contractului, care nu a fost respectat de pârâtul SA „Floreni”.

Conform pct. 3.2 al contractului, termenul de executare a lucrării a fost de 30 de zile din momentul parvenirii pe contul antreprenorului a sumei avansului.

Indică că, în luna mai 2013, între părți a fost semnat actul de primire-predare a lucrării, urmând ca pârâtul „Floreni” SA să achite întreaga sumă pentru lucrarea efectuată, în conformitate cu contractul nr. 02/03-13. A fost achitată doar suma de 78888,15 lei din suma totală a contractului de 158322 lei, pârâtul având o datorie restantă în sumă de 79433,85 lei, care a achitat-o doar la data de 26 septembrie 2014, în rezultatul pretenției expediate la data 05 septembrie 2014.

Afirmă că, pârâtul „Floreni” SA a achitat doar datoria în mărime de 79433,85 lei, ignorând penalitatea prevăzută de pct. 6.1. al contractului, conform căruia pentru fiecare zi de întârziere de achitare a costului lucrării, cumpărătorul va plăti o penalitate de 0,1% din suma contractului.

Indică că, pârâtul SA „Floreni” urma să achite întreaga sumă a contractului în luna mai, după recepționarea lucrării, însă acesta nu și-a onorat obligația de plată, fiind în întârziere până în luna septembrie 2014, motiv pentru care urmează a fi încasată și dobânda de întârziere conform art. 619 Cod civil.

Prin hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi s-a admis acțiunea depusă de SC „Comsales Grup” SRL și s-a încasat de la „Floreni” SA în beneficiul SC „Comsales Grup” SRL dobânda de întârziere în mărime de 13166 lei, penalitatea în mărime de 28914 lei și taxa de stat în mărime de 1262 lei, în total suma de 43342 lei.

Prin decizia din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de „Floreni” SA și s-a casat hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi în partea încasării dobânzii de întârziere și s-a pronunțat o nouă hotărâre pe acest capăt de cerere prin care s-au respins cerințele SC „Comsales Grup” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere; s-a modificat hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi în partea ce ține de cuantumul penalităților dispus spre încasare, micșorând suma de la 28914 lei până la 14500 lei. În rest, hotărârea instanței de fond, s-a menținut fără modificări.

La data de 17 noiembrie 2016, SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea în vigoare a hotărârii din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi.

În susținerea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a dat o apreciere corectă statutului clauzei penale precum și a dobânzii de întârziere. Clauza penală fiind o clauză dintr-un contract, are forță obligatorie între părțile contractante și se impune a fi respectată întocmai și de instanțele de judecată. Clauza penală înlătură orice putință de apreciere din partea instanței privitoare la existența și întinderea prejudiciului suferit de creditor, deoarece această apreciere a fost făcută anticipat de către părțile contractante. În principiu, instanța de judecată nu are dreptul să reducă sau să mărească cuantumul clauzei penale.

Remarcă că, reducerea clauzei penale se înlățește conform principiului contradictorialității, la cererea părții care o invocă, adică a debitorului. La caz, nu a fost o astfel de solicitare din partea intimatului. Astfel, toate împrejurările care confirmă disproporționalitatea clauzei penale, inclusiv întinderii prejudiciului trebuie să fie probate, conform regulilor generale, de către debitor.

Indică că, penalitatea nu exclude aplicarea dobânzilor de întârziere și invers dobânda de întârziere reprezintă prin sine o varietate a despăgubirilor pentru prejudiciul astfel cauzat, mărimea cărora creditorul nu este obligat s-o probeze, decât dacă invocă o dobândă de întârziere peste cea indicată în articolul 619 Cod civil.

Precizează că, întârzierea în executarea obligațiilor pecuniare are drept consecință plata dobânzii de întârziere, indiferent dacă debitorul a folosit acești bani în alte scopuri sau i-a reținut cu rea-intenție. Nu are relevanță faptul că debitorul nu execută la timp obligația pecuniară pe motiv că nu dispune de surse financiare la momentul ajungerii obligației la scadență. Art. 619 Cod civil, se aplică în egală măsură atât în raporturile comerciale, cât și în raporturile cu persoanele fizice. Dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală (penalități de întârziere), deoarece clauza penală se percepe indiferent de natura prestației datorate (pecuniară sau de altă natură).

Sușține că, la calcularea dobânzii de întârziere nu se aplică art. 630 Cod civil, (dreptul instanței de a reduce clauza penală). Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine. Astfel, în situații practice creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată conform art.619 Cod civil, dacă legea sau contractul nu prevede altă mărime a dobânzii.

Opinează că, instanța de apel nu a făcut diferența între aceste sancțiuni pecuniare, interpretând eronat legea în acest sens, fiind părținitoare în examinarea litigiului.

La data de 26 decembrie 2016, „Floreni” SA, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel în partea încasării penalității în mărime de 14500 lei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care această cerere să fie respinsă ca prescrisă.

În susținerea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea ce urma a fi aplicată.

Conform art. 268 cod civil, acțiunile privind încasarea penalităților se prescriu în termen de 6 luni.

Remarcă că, intimatul a declarat în cadrul ședinței de judecată că SA „Floreni” urma să achite diferența costului lucrărilor la data de 22 mai 2013, deși, această obligație nu rezultă din contract.

Respectiv, conform art.272 Cod civil, termenul de prescripție de 6 luni pentru înaintarea de către intimat a acțiunii privind încasarea penalităților a început să curgă la 23 mai 2013 și a expirat la 23 noiembrie 2013, însă intimatul s-a adresat în instanța de judecată cu cererea de încasare a penalităților la data de 30 octombrie 2014. Astfel, norma menționată este una imperativă, nu una dispozitivă și nu poate fi modificată prin acordul părților. În același timp, conform art.271 Cod civil, instanța este în drept să aplice prescripția extinctivă numai la cererea persoanei în cărei favoare a curs prescripția.

Consideră că, instanța de apel urma să aplice dispozițiile art.271 Cod civil și să respingă acțiunea intimatului în partea încasării penalităților în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă de 6 luni în baza cererii înaintate în prima instanță.

Opinează că, instanța de apel corect a casat hotărârea primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere, pronunțând o nouă hotărâre în această parte, prin care a fost respinsă această cerere a intimatului, însă, în opinia sa, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

În acest sens, remarcă că punctul 2.3 al contractului nr.02/03-13 din 18 martie 2013 încheiat între părțile litigante, stabilește modalitatea și termenii de plată a costului lucrărilor de către recurent, conform căruia se stipulează clar și univoc că 40% din costul lucrărilor se achită după terminarea montării construcțiilor de metal al platformelor și a utilajului electronic și 10% în termen de 3 zile din ziua transmiterii cântarului reprezentanților organelor teritoriale ale Serviciului de Standardizare.

Specifică că, această clauză contractuală nu stabilește o dată calendaristică exactă sau un termen care poate fi calculat calendaristic pentru achitarea de către pârât a diferenței de 40% din costul lucrărilor, deoarece cuvântul “după” utilizat în contract, nu determină și nici nu poate determina data calendaristică, la care obligația de plată a recurentului devine scadentă și recurentul este în întârziere. „Floreni” SA a achitat partea restantă a costului lucrărilor executate de către intimat la 26 septembrie 2014, adică “după” terminarea montării construcțiilor de metal al platformelor și utilajului electronic, executând obligația de plată așa, cum este stipulată în contract și după cum prevede art.572 alin. (2) Cod civil.

Consideră că, instanța de apel urma să aplice dispozițiile art.617 alin. (1) Cod civil, care stipulează clar și univoc că creditorul trebuie să somezze debitorul, adică să-i pretindă executarea obligației ajunse la scadență, iar debitorul se va considera în întârziere numai dacă nu a executat obligația sa ca urmare a somației.

Precizează că, în textul actului de verificare a decontărilor între părțile litigante, care a fost invocat de prima instanță ca temei pentru admiterea acțiunii, nu conține careva cereri a intimatului, prin care acesta solicită de la „Floreni” SA achitarea datoriei. Din aceste considerente, acest act de verificare a decontărilor nu poate fi echivalat cu o somație și respectiv, intimatul nu poate pretinde achitarea daunelor moratorii, în speță, dobânzi de întârziere, deoarece „Floreni” SA nu a fost pusă în întârziere.

Relevă că, intimatul a expediat o somație „Floreni” SA abia la data de 10 septembrie 2014, prin care a solicitat achitarea sumei de 79433,85 lei, această sumă fiind plătită intimatului la data de 26 septembrie 2014. „Floreni” SA a achitat intimatului datoria în termen de 16 zile de la primirea somației, încadrându-se în termenul de 30 de zile, stabilit de art.617 alin.(4) Cod civil.

Referitor la diferența de 10% din preț, care urma să fie achitată de către „Floreni” SA în termen de 3 zile din ziua transmiterii cântarului reprezentanților organelor teritoriale ale Serviciului de Standardizare, indică că intimatul nu a prezentat nici o probă ce ar confirma data calendaristică la care cântarul a fost transmis Serviciului de Standardizare și respectiv data nașterii obligației de plată a acestei diferențe de 10% din suma contractului.

Dobânda de întârziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 21 septembrie 2016.

SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală, a declarat recurs la data de 17 noiembrie 2016, ceea ce denotă că recursul este în termen.

Cu referire la recursul declarat de „Floreni” SA, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea, Colegiul notează că materialele pricinii atestă că decizia contestată a fost expediată „Floreni” SA la data de 10 octombrie 2016, conform scrisorii de însoțire (f.d. 117) și recepționată la data de 25 octombrie 2016, conform registrului de evidență (f.d. 136).

Astfel, recursul declarat de „Floreni” SA, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea, la data de 26 decembrie 2016 (24 decembrie 2016 (sâmbătă) 25 octombrie 2016 (duminică) împotriva deciziei din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală și „Floreni” SA, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că la data de 18 martie 2013 între „Floreni” SA și SC „Comsales Grup” SRL a fost încheiat contractul nr. 02/03-13, obiectul căruia a constituit confecționarea unui cântar electronic pentru automobil (pct.1.1 din contract) (f.d.9-12).

Costul lucrărilor a fost estimat la suma de 9900 euro, cu achitarea în lei moldovenești conform cursului Băncii Naționale din Moldova, ceea ce denotă din pct. pct. 2.1.2.2 din contract (f.d.9).

Conform pct. 2.3 al aceluiași contract achitarea s-a convenit în trei tranșe, după cum urmează: 50% în avans, 40% după finisarea montării construcțiilor de metal al platformelor și a utilajului electronic și 10% în termen de 3 zile din ziua transmiterii cântarului reprezentanților organelor teritoriale ale Serviciului Standardizare (f.d.9).

Conform pct. 2.4 al contractului nr. 02/03-13 din 18 martie 2013, s-a convenit că primirea lucrărilor se va efectua la finisarea acestora cu semnarea de către părți a actului de primire-predare a lucrărilor executate (f.d.9). În acest sens, a fost semnat atât de SC „Comsales Grup” SRL, cât și de „Floreni” SA actul de primire a lucrărilor

executate în mai 2013, iar suma ce urma a fi achitată a fost stabilită de 158322, 00 lei (f.d.14).

La data de 22 mai 2013 a fost întocmită și factura fiscală nr. FB2196169 pe suma de 158322, 00 lei (f.d.13).

Conform actului de verificare a decontărilor semnat de părțile contractante pentru perioada 01 ianuarie 2013-07 iunie 2013, la data de 28 mai 2013 soldul constituia 79433, 85 lei, deoarece suma de 78888,15 lei fusese deja achitată de către „Floreni” SA (f.d.15).

La data de 26 septembrie 2014, „Floreni” SA a achitat SC „Comsales Grup” SRL suma restantă de 79433, 85 lei, conform ordinului de plată nr. 205 (f.d.18).

Concomitent Colegiul remarcă că, în pct. 6.1 al contractului au fost prevăzute și penalități în mărime de 0,1% din suma contractului pentru fiecare zi de întârziere (f.d.11).

În consecință, la data de 30 octombrie 2014, prin cererea de chemare în judecată înaintată, SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală, a solicitat încasarea de la „Floreni” SA a penalității în mărime de 28914 lei, calculată conform clauzei contractuale din pct. 6.1. al contractului nr.02/03-13 din 18 martie 2013, a dobânzii de întârziere în mărime de 13166 lei, calculată în baza art. 619 Cod civil și a cheltuielilor de judecată (f.d.6-8).

Prin hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi s-a admis acțiunea depusă de SC „Comsales Grup” SRL și s-a încasat de la „Floreni” SA în beneficiul SC „Comsales Grup” SRL dobânda de întârziere în mărime de 13166 lei, penalitatea în mărime de 28914 lei și taxa de stat în mărime de 1262 lei (f.d.72, 76-77).

Prin decizia din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de „Floreni” SA și s-a casat hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi în partea încasării dobânzii de întârziere și s-a pronunțat o nouă hotărâre pe acest capăt de cerere prin care s-au respins cerințele SC „Comsales Grup” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere; s-a modificat hotărârea din 28 aprilie 2016 a Judecătorei Anenii Noi în partea ce ține de cuantumul penalităților dispus spre încasare, micșorând suma de la 28914 lei până la 14500 lei. În rest, hotărârea instanței de fond, s-a menținut fără modificări (f.d.114-116).

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, rezultând din prevederile art. 373 alin.(4) Cod de procedură civilă, pripit a ajuns la concluzia casării acesteia în partea încasării dobânzii de întârziere de la „Floreni” SA în beneficiul SC „Comsales Grup” SRL, cu respingerea cerinței date și modificării hotărârii instanței de fond în partea încasării penalității de la „Floreni” SA în beneficiul SC „Comsales Grup” SRL, prin ce se impune casarea deciziei instanței de apel cu remiterea pricinii la rejudecare în următoarele circumstanțe.

În contextul dat, Colegiul relevă că instanța de apel concluzionând asupra respingerii cerinței privind încasarea de la „Floreni” SA în beneficiul SC „Comsales Grup” SRL a dobânzii de întârziere s-a axat pe ipoteza precum că prin contractul nr. 02/03-13, încheiat la data de 18 martie 2013 între „Floreni” SA și SC „Comsales Grup” SRL părțile au prevăzut deja o modalitate de sancționare pentru neonorarea

obligățiilor în termen-clauza penală, iar în cazul încasării dobânzii de întârziere reclamantul ar beneficia de o îmbogățire fără justă cauză.

La acest capitol, Colegiul apreciază ca fiind eronată afirmația instanței de apel în acest sens, or, instanța ierarhic inferioară constatând acest fapt nu a invocat norma de drept material care ar stabili că existența clauzei penale exclude încasarea dobânzilor de întârziere, calculate conform prevederilor art. 619 Cod civil.

Conform art. 619 alin.(1) Cod civil obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii.

Iar, conform art. 619 alin.(3) Cod civil nu se exclude invocarea dreptului privind repararea unui alt prejudiciu.

Astfel, în lipsa unei norme legale în acest sens, ipoteza instanței de apel nu constituie decât o aserțiune.

Mai mult, atât încasarea penalității, cât și încasarea dobânzii de întârziere sunt modalități de compensare a prejudiciului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare (tardivă) a obligației, iar aplicarea unei sancțiuni nu exclude aplicarea alteia.

La caz, Colegiul consideră relevante argumentele recurentului SC „Comsales Grup” SRL precum că, încasarea penalității nu exclude aplicarea și a dobânzilor de întârziere.

Colegiul precizează că în condițiile legii dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală (penalități de întârziere), deoarece clauza penală se percepe indiferent de natura prestației datorate (pecuniară sau de altă natură), pe când, în cazul pretinderii dobânzii de întârziere, obligația trebuie să fie pecuniară. De asemenea, este de menționat că dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iar creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată conform art.619 Cod civil, dacă legea sau contractul nu prevede altă mărime a dobânzii. Creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, în baza art.619 Cod civil, dacă o lege specială sau contractul părților nu prevăd altă mărime a dobânzii.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că aceste aspecte necesită a fi verificate la rejudecarea pricinii, or, determinarea acestora reprezintă o circumstanță necesară examinării complete și obiectivă a pricinii, în condițiile când reclamantul pretinde încasarea dobânzii de întârziere.

Mai mult, din materialele pricinii rezultă că „Floreni” SA a achitat SC „Comsales Grup” SRL suma restantă în mărime de 79433, 85 lei la data de 26 septembrie 2014, conform ordinului de plată nr. 205, fapt menționat *supra*, circumstanță ce nu a fost negată de părți.

Colegiul reiterează că din sensul art. 619 Cod civil rezultă că dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contractul scris între părți. Pentru curgerea de drept a dobânzilor de întârziere se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: obligația debitorului să constea în plata unei sume de bani, obligația să fie lichidă și exigibilă.

Dobânda de întârziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

Conform art. 617 alin. (1) Codul civil, dacă nu execută obligația în urma somației primite după scadență din partea creditorului, debitorul se consideră în întârziere ca urmare a somației.

Astfel, creditorul trebuie să someze debitorul, adică să-i pretindă executarea obligației ajunse la scadență, iar debitorul se va considera în întârziere numai dacă nu a executat obligația sa, ca urmare a somației.

Punerea în întârziere constă într-o manifestare de voință din partea creditorului prin care el pretinde executarea obligației unui debitor care tergiversează o executare ce mai este încă posibilă. În materia contractuală simpla expirare a termenului de executare a obligației nu-l pune pe debitor în întârziere, excepție făcând cazurile când debitorul este de drept în întârziere (art. 617 alin. (2) Cod civil).

La acest capitol, Colegiul consideră relevante argumentele recurentului „Floreni” SA precum că creditorul trebuie să someze debitorul și să pretindă executarea obligației ajunse la scadență.

Totodată, Colegiul precizează că nu este necesară somarea debitorului dacă în contract este expres prevăzut termenul de executare a obligației sau acesta rezultă din natura obligației.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să stabilească exact dacă conform prevederilor contractuale este sau nu prevăzut un termen de achitare a sumei de către debitor și respectiv este sau nu necesară somarea acestuia de către creditor pentru a fi pus în întârziere.

Un alt aspect ce necesită a fi verificat constituie suma care a fost achitată și perioada achitării acesteia, deoarece calcularea dobânzilor de întârziere se efectuează din suma neachitată și din momentul când a fost pus în întârziere debitorul.

Concomitent Colegiul reliefă că în contextul prevederilor art. 617 alin.(5) Cod civil, doar în cazul când întârzierea executării obligației pecuniare are loc din motive neimputabile debitorului, dobânda de întârziere nu se achită.

Referitor la penalități, Colegiul reiterează că conform pct. 6.1 al contractului nr. 02/03-13 din 18 martie 2013, încheiat între „Floreni” SA și SC „Comsales Grup” SRL, a fost prevăzută încasarea penalității în mărime de 0, 15 pentru fiecare zi de întârziere.

Conform art. 624 alin. (1) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Tot aici, este de menționat că clauza penală poate fi prevăzută atât pentru neexecutarea totală sau parțială a obligației, cât și pentru orice altă încălcare a obligațiilor, inclusiv pentru executarea necorespunzătoare sau tardivă, deoarece conform art.602 alin. (2) Cod civil, acestea din urmă sunt considerate de către legiuitor tot ca neexecutare a obligațiilor. Suma prevăzută prin clauza penală are menirea de a compensa prejudiciul suferit de creditor prin neexecutarea obligațiilor contractuale de către debitor. În cazul pretinderii penalităților, creditorul trebuie să dovedească existența obligației contractuale și faptul că aceasta nu a fost executată.

Astfel, aceste circumstanțe necesită a fi determinate cert pentru a stabili suma concretă și perioada pentru care urmează a fi calculate penalități și dobânzi de

întârziere, în condițiile când sancțiunile pecuniare se calculează din suma neachitată, dar nu din suma totală. Iar, în cazul penalităților urmează a se lua în considerare și prevederile art. 268 lit.a) Cod civil, conform cărora se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității.

Dat fiind faptul că normele ce stabilesc termenul de prescripție, inclusiv cel special, poartă un caracter imperativ, acest termen nu poate fi schimbat (prelungit, scurtat) prin acordul părților. Chiar și în cazul în care părțile prevăd în contract un termen mai mare de încasare a penalităților decât cel prevăzut de art.268 Cod civil, instanța de judecată urmează să încaseze penalitatea pentru un termen nu mai mare de 6 luni. Norma menționată este una imperativă, nu una dispozitivă și nu poate fi modificată prin acordul părților.

În consecință, Colegiul remarcă că instanța ierarhic inferioară la adoptarea soluției pe caz, urma a concluziona sub aspectul temeiniciei acțiunii rezultând din circumstanțele pricinii constatate, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța, dar aceste aspecte au fost ignorate.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999, cauza Lebedinschi vs. Republica Moldova din 16 iunie 2015).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemoțivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, evaziv.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de SC „Comsales Grup” SRL, prin intermediul avocatului Igor Topală și „Floreni” SA, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei cerințelor, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din

prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Societatea Comercială „Comsales Grup” Societate cu Răspundere Limitată, prin intermediul avocatului Igor Topală și Societatea pe Acțiuni de Selecție și Hibrizarea Păsărilor „Floreni”, prin intermediul avocatului Dorin Ciurea.

Se casează decizia din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „Comsales Grup” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății pe Acțiuni de Selecție și Hibrizarea Păsărilor „Floreni” cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală